

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállás:

Főfő 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az ÉRTÉKESB CÍKKEK DIJAZTATNAK.
Készítők nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hátszor megegyező gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bessen: Oppelk Alajos Stadt Baubauerei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Voigler (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau (Hofstrasse 10.) Haasensteint et Voigler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod Budapeston Siertvater 5. sz.

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Pénzügyeink és pártjaink.

(Sr.) A költségvetési vita javában foly, de nem tapasztaljuk az ellenzék részéről azt a döntő csatára való készülést, a többség részéről azt a szétmállást, lemondási jelenséget, melyet az ellenzéki lapok előre bejelentettek volt. Ugy látszik, hogy sem az ellenzék nem bír azzal az öntudattal és erővel, melyet a közönség előtt árgat; sem a többség azzal a gyengeséggel, hogy lemondjon, a mint a legutóbbi szavazásnál történt mulasztásokból eredő csekély számúak igen sokan, az országházban és azon kívül, következtek. Sőt, úgy látszik, hogy a többség is kilépett tisztán védelmi posztójából és támad az ellenzékre. Van joga rá, sőt kötelessége. Mert az országnak nem az áll érdekében, hogy egyik kormány a másik után lejárja magát, hogy a pártok egymást megörlödjék; hanem az, hogy minden erő fel legyen használva az ország ügyeinek rendezésére. De arra, hogy valamely egyén vagy párt a hatalmat kezébe kerítse, szükséges, hogy képes legyen bizonyítani, miszerint vannak eszmái, tervei, melyek segédelmével jobb helyzetet lehet előidézni, mint az, melyet a többség most fenart, vagy melynek előidézése a kormány és pártja ez idő szerint törekszik.

Es a többségnek, valamint a kormány-nak a költségvetéssel és az állami háztartással szemben, nem lehet őszinteség hiányát szemére vetni. Mert mindkét fél elősmerte nem csak a helyzet súlyos voltát és azt, hogy most egyhamar államháztartásunkat nem rendezhetjük; de egyszersmint azon okokat is, melyek ezt előidézték, t. i. a conversio terhét, a boszniai kiadásokat és az ország rossz anyagi helyzetét; mely három tényező enyhülésére, továbbá közvetett és rege-jövedelmek fokozására van szükség, hogy kibontakozunk; de a mily súlyos helyzet ez; ép oly bizonyos, hogy széles Európával közös és hogy nincs arcanum, mely attól, illetőleg annak tényezőitől egyhamar megszabadítsa. A lassú, folytonos erőfeszítéstől, a nemzetközi és nemzetgazdasági helyzet változásától várhatjuk csak rzt.

Ez a többség álláspontja. Iparkodik, hogy a feltornyosuló képekkel szemben is, legalább a statusquot fentartsa; és a fejlődés tényezőit az országban fejlessze. Ez az 1879-iki költségvetés alapszemléje, egy a mint az a pénzügyi bizottság jelentésében visszatükrözik.

De milyen álláspontot foglalnak ezzel szemben el, az ellenzék különböző árnálatai?

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A KÉT NŐVÉR.

Elbeszélés.

Irta:

ACHARD AMÉDÉE.

V.

(Folytatás.)

Favrel ur szíve egészen megkönyebbült. Valentin képezte az ő világát, gyermekének, családjának tekintette őt. El volt határozva, hogy mindezt, mivel bír, neki hagyja örökségül, egy kis évi járadék kivételével, melyet egy akart, hogy a községnek hagyjon végrendeletileg az őt követő iskolamesterek fizetésének javítására. A jó öreg úgy gondolkodott, hogy pár száz ezrenyi tőke birtokában, jó egészséggel megálva, s tisztességes életmód mellett, kellemes vidéken, az ember lehet igen boldog. De mindez az egyéniségtől függ, s úgy látszott, Valentin nem volt hajlandó így gondolkodni.

Nem volt nehéz a következő napon elküldeni őt Grisol-le-ba.

Mártha már fél uton várt reá.

Megfogta karját, mint régebben szokta, s gyorsan elvezette őt a majorházhoz, hol jó reggeli várt reájuk. Mártha nem kimélte a beszédet, s csakhamar sikerült megnevetetnie Valentin, felémlyén azon időt, midőn együtt másztak fel a cseresznyefákra. Valentin arca egészen felderült, s a jó évtárggyal ett mindenből. Rendre-rendre megbizonyosodva, hogy senki sem fog itt gunyolódni vele, annyira megbátorodott, hogy majd egyikkel, majd másikkal beszélgetést kezdett, de gyakra-bban intézte a szót Mártához, mint Mártához.

Megegyeznek abban, hogy a kormányt szidják, a helyzetet minél sötétebben festik, előveszik a budgetet, kiszámítanak abból 50—50 millió deficitet, kijelentik, hogy ennek elenyésztesítésére azonnal kell rendszabályokat tennünk, gyökeresen megváltoztatnunk a helyzetet és kijelentik, hogy mind erre a kormány és többség képtelen; sőt sejtetnie akarják a nemzettel, hogy ezek erre nem is törekednek.

De ha ezeket egyhangulag, úgy szólván stereotipirozva el tudják mondani, ezzel csak bizalmatlanságot, elégtelenséget szítanak a nemzetben; és az, kétségtelenül van elég; de a nemzetet ezzel segítve nincs. Pénzügyekben és főleg válságos, nyomasztó helyzetben védekezhettek az ellenzék legkevésbé azzal, hogy nem hivatása gyakorlati javaslatokkal, irányeszmékkel lépni elő; kötelessége csak a bírálat. Mert, utóvégre az országnak biztosíték kell arra nézve, hogy mely rendszabályoknak és embereknek lesz áldozatja; mely experimentumoknak materiája; ha az ellenzék egyik vagy másik árnyalata jut többségre. Sőt, a mennyiben nem általános választások után van most ez czélba véve; hanem a parlamenti pártok válsága után; már csak az egyszerű taktika is, azt teszi az ellenzéknek nemcsak kötelességévé; de érdekévé is, hogy pozitív javaslataival ujcsoportosítást idézzon elő a parlamentben.

De mit tesz az ellenzék? A szélbalelő áll azzal, hogy „Magyarország önállása és függetlensége nélkül nincs üdvösség.” Bár desperatus tan, Európa jelen nemzetközi viszonyaihoz egy pium desideriuma alapítani az ország üdvösségét; sőt némi tekintetben fatalisticus tan is; de még lehetne róla beszélni, ha egyfelől csakugyan gyakorlati jelöltséggel bírna; másfelől törvényeinkbe nem ütközne. De midőn valaki beszél az 1867. 12. és az 1878-ban hozott kiegyezési törvények világos kötelezettségei ellenére; és ezek megszegését teszi államháztartásunk rendezésének feltételévé; az nem gyakorlati politikus és bármily szép dolgokat beszél; nem mond az államháztartás rendezésére számbavethető dolgot.

De a szélbal legalább mond valamit. Azonban az egyesült ellenzék éppen semmit. A szélbal legalább vállalkoznék a boszniai expeditio (bármely gyalázat és veszteség következzék utánna) megszüntetésére; de az egyesült ellenzék még erre vonatkozólag sem nyilatkozott; sőt nagy része kész azt elfogadni. A mi ezentul van, az mind semmi. Nekik nem jó semmi, de nem mondanak semmit. Kiszámítják a nagy deficitet, de a

El volt előre határozva, hogy Valentin az egész napot Grisol-le-ban fogja töltöni. Egy óra múlva megérkezése után, ketten sétáltak Mártával a közeli erdőben, hova Feri vasárnaponként most is eljárt, hogy fegyverét egy vadra őrüsse. Miután Neulise kisasszony szép szavakkal új bizalmat és biztóságot csepegtetett Valentin szívébe, s reá vette, hogy ez is bizalmas közléseket tegyen neki, egyszerre így szólt:

— Akarja-é, hogy ezentúl is jóbarátságban éljünk, mint hajdan.

— Mit kell tennem, hogy ezt elérjem? kérdezte Valentin!

— Nem feledni el többé a Grisol-le-ba vezető utat, s magával hozni egy párt azon csinosan faragott szobrácskából, melyekkel megtölti szobája minden zugát, s melyeket aztán Favrel ur megszabadít fogságukból.

— Nem tudom, ha vagy egy maradt-é még közülök, felelt Valentin, kinek arca egyszerre elborult.

— Ha egy sincs készen, ön fog másokat csinálni számomra, felelt Mártha, ki el volt készülve e feleletre. S miután Valentin szemét lesütve hallgatott, így folytatta:

— Nem vagyok önnel megelégedve Valentin; ha nincs is kedve többé a munkához, melyet előbb annyira kedvelni látszék, mégis kötelessége fel nem hagyni vele, ha másért nem, azon derék emberért, ki mindig szerető atya volt önnek. Tudom mennyire szenved ő, őnt így, foglalkozás nélkül látni, a mezőkön bolyongva, vagy elszigetelten élni, mint egy szamózárt. Folyton azontanakodik magában, valjon miféle bánat sújtja le őnt ennyire. Ha valamely titkos oka van önnek a bánatra, miért nem szól, miért hallgat?

— S ki hallgatna meg engem? kiáltott fel Valentin.

— Vigyázzon magára; nagy hálátlanság, vagy kevelység rejlik e félelemben. Elfelelt őn ki vagyok?

világért meg nem mondják, hogy mivel enyésztenék ők azt el. Ebből láthatja az olvasó, hogy caeteris paribus, melyik pártnak van jogosultsága a — többséghez!

— A magyar rente eladása mindig jobban megy, úgy hogy bizonyossággal várják, hogy a régibb rentecímek február végével el lesznek helyezve és az új címek eladása mártius elejével kezdetét fogja vehetni. A pénzügyminiszter el van határozva, az európai pénzpiac ezen kedvező diszpozícióját felhasználni és az új kölcsöntörvény alapján fedezőnk pénzügyi szükségletet további rente-eladás után beszerezni.

— Román Miron érsek-metropolita, a „Hon” szerint, egyházhíveihez körlevelet szándékozik intézni, válaszul a hozzá több oldalról intézett felterjesztésekre, mely körlevél által az érsek megnyugtató kívánná a felzárított kedélyeket. Szép szándék. Csakhogy egyszerűbb lett volna nem izgatni fel a kedélyeket.

A képviselőház ülése.

— Február 21. —

Ghyczy Kálmán elnök bemutatja Bács-Bodrogmegye feliratát az utakról szóló törvény módosításáért; Fehérmegyét a közadók kezeléséről szóló törvény módosításáért — és a fényűzési adó előléjárásáért. Ezután bejelenti, hogy Zsedényi Ede hült tetemei tegnap d. u. 3 1/2 órakor Budapestben az evangélikus templomban fogtak becsenteltetni; február 24-én pedig d. u. 3 órakor Lőcsén örök nyugalomra tetténi. Azt indítványozza, hogy a budapesti evangélikus templomban tartandó végtszletelőtelben a képviselőház testületileg vegyen részt. (Helyeslés.)

Ezután kihirdetnek az 1879. évben szükséges hitelműveletekről — és a Franciaországgal kötött kereskedelmi szerződésről szóló szentesített törvénycikket.

Folytatattik az 1879. évi államköltségvetés általános tárgyalása. Zsilinszky Mihály: Utálva az általános pangásra, azt hiszi, hogy az ellenzéknek soha sem volt jobb alkalma megbuktatni a kormányt és érvényesíteni saját eszméit, mint jelenleg. Az egyesült ellenzék azt várta volna, hogy valami honmentő tervvel fog előállani. Reményében azonban csalatkozott, mert az ellenzék által indítványozott bizottság kiküldése nem fog célhoz vezetni. Ha van az ellenzék felfogásának programja, melylyel a bajokat orvosolhatni hiszik, akkor önmagukra mondta ki az ítéletet, mert hiszen volt alkalom az érvényesíteni akkor, midőn ők voltak a kormányon. (Helyeslés jobbfelől.)

Azt hiszi talán, hogy nem volnék képes megérteni őnt? Bármint hiszen is fölélem, most is az a kis lány vagyok, ki térdein hintázott egykor, s ki az őn vállait használta támpontul, hogy elérhesse a legmagasabban függő cseresznyét. Nővésem s arcom megváltozhattak, de szívem a régi. Fogja meg kezemet, s tekintsen mélyen szemembe s meg fogja látni, ha hazudok-é.

Valentin e szavak elragadtatásba hozták.

— Oh! kiáltott fel, kegyed jó, százszorta jobb, mint a hogy remélni mertem. Kegyed ki fogja őzni szívemből mindazt, mi nyomja. Igen, én csüggeteg vagyok, a nélkül, hogy jogom volna hozzá, végtelen ürességet érek magam körül. Lehet, hogy ez magában véve nem nagy baj, de nekem nagyon is az.

Ez után Valentin elbeszélte Mártának szomorú gyermekkorát; kis társai folytonos gunyának kitéve, nem ismerte a gyermekkor vidám gondtalanságát, a gyermekes, zajos játékokra is csak úgy emlékszik vissza, mint rajta elkövetett számtalan kínzásokra. Pártfogója, ki szívesen megosztotta vele a munkássága által szerzett kenyeret, nem is merte őt nagyon védelmezni fogadni, félve attól, hogy megsejtve a szülőket, elvészti majd tanítványait.

Neki az volt hibája, hogy gyenge, beteges volt mindig s talán a gyermekkor ezt veti meg leginkább. Később a mint nevededett, nem érzé karjaiban azt a férfi erőt, mely képesítette volna őt a mezei munkára; kezei nem tudtak bánni sem a fejszével, sem az ekével. Szelleme megtörte a sok üldöztes által, nem mert felemelkedni, nem mert semmit kérni, semmibe bele fogni, míg a sok elmelkedés megszokása által felhevült képzelete, magasabb rőpűt becsavargat követésére ingerlő őt. De ezért megfeszített erővel igyekezett öreg barátjának segítségére lenni: éjjelenként kis szobrocskákat faragott, melyeket próbált aztán eladni a vásárokon, nappal pedig dologra járt pénzért.

A mi a takarékoságot illeti s az eddig elért eredményeket, azt hiszi, többet bármely más kormány sem volna képes felmutatni, mint a „mostani e téren felmutatott. Szóla a „hadsereg költségvetésének leszállítását vár sikert, s meg van győződve, hogy a kormány a jövő ősszel elő fogja terjeszteni azon konkrét javaslatokat, melyek az ország anyagi helyzetét megjavítják. A költségvetést ezen remény fejében elfogadják. (Helyeslés jobbfelől.)

Lichtenstein József: Bebizonyított tény, hogy állami pénzügyeink a legrosszabbul állanak, és hogy megrögzött deficitünkkel kinem szabadulunk, ha csak a folytonos adósságszínálás helyett közállapotainkon gyökeres átalakításokat nem teszünk. (Ugy van! balfelől.) A pénzügyminiszter igyekezett e bajt szépiteni s reményt támasztani a kibontakozásra. Ezt minden pénzügyminiszter teszi, különösen mikor első költségvetését terjeszti elő. A pénzügyminiszter a boszniai megszállásból hisz megtakarításokat eszközölhetni. Ez lehetetlen, ha csak a hadsereget haza nem hozzuk onnan, lehetetlen továbbá az is, hogy a véderő kérdésénél leheessen megtakarításokat tenni.

Az 1879-ik évi deficitet a pénzügyi bizottság 30 millióban állapította meg; ha ahhoz hozzáadjuk a Bosznia ápril haván tul költendő pénzt, a folyó évi deficit legalább is 40 millió frt lesz, melynek fedezésére még csak reménységünk sincs. (Ugy van! igaz! balfelől.)

Összes consolidált államadósságunk 1448 milliót tesz. Ha ebből levonjuk a 67-ben általvett 30 millió évi járadéknak megfelelő 600 milliót és a földterhermentési államadósságra a 238 milliót, kitűnik, hogy államadósságunk 67 óta 610 millióval szaporodott, míg Ausztria ugyanazon idő alatt csak 22 millióval; pedig Ausztria kevesebbet költ államadóssági kamatra s sokkal többet az ország szükségleteire, míg Magyarországon ez megfordítva van. (Helyeslés balfelől.)

Simonyi Lajos határozati javaslatát pártolja. (Helyeslés balról.)

Láng Lajos: Összehasonlítva Magyarországi állami költségvetését azon országokéval, a melyek népesség és cultural fejlődés tekintetében ezzel egy vonalon állanak, és azt bizonyítja, hogy míg egyenes adó tekintetében is többet fizetnek azok, úgy különösen hadi költségek tekintetében is jobban vannak megterhelve. Viszont a közvetett adók is nagyobb mérvben folynak be azon országokban mint nálunk; és ebből azt a következtetést vonja, hogy az egyenes adóknak némely terhes nemét kellene ugyan leszállítani nálunk, de azon közvetett adókat, amelyek más országokban sokkal többet jövedelmeznek, mint pl. a dohány- és jószágok, célszerűbben rendezhetjük, hogy nagyobb jövedelmet biztosítsanak.

körülfekvő majorházakhoz; de mindenütt csak lökdövéseket, szidalmakat szenvedve, az izmos karu napszámosoktól, kikkel összekegyedett, kifáradva, feltört kézzel, lankadtan, elkeseredve érkezett haza estétként.

Egy képfaragó, a mint őt nevezék, valjon ülteti-e a vasat az üllőn vagy kötheti-e össze jó kemény csomagokba a szónát, tudja-e felrakni ezeket a buza kalangyákat, egyenes, s jó mély barázdát vinni az ekével, s ledönteni kemény csapásokkal a tölgyt? Meg lehet, hogy ha utánna áll, idővel helyettesíthette volna Favrel urat, szerény foglalkozásában, de az iskolás fiúk jelenléte lelkté mindig rómalettel töltötte el; soha sem birta elképzelni, hogy képes valakinek oly szilaj gyermek sereg között töltöni el életét: úgy tetesztet neki, hogy egy csapat farkast könnyebben tudna kormányozni.

E közben érkezett azon nap, midőn egyszerre meg lett engedve neki, hogy Párisban oly foglalkozás után lásson, mely inkább megegyezett izlése és hajlamával. Nemét a rémületnek érzé azon gondolatra, hogy el fog menni a nagyvárosba, s ez érzélem megkötőződött, midőn egészen egyedül találta ott magát.

Mennyire igazoltaknak találta később e szomorú sejtelmeket! Semmi rokonszenvenem talált ott. Bosszantására kiszámított minden szó, melyekkel társai illeték őt, gombostű szurásként vörög sértette: kegyelmei kértőlük, s ők nem érezték számlaltatránt; ilyen volt tehát a munkához vezető út. Mindenféle megpróbáltatásokon keresztül ment már azelőtt; de ez állandó, soha meg nem szűnő ellenségeskedés kőtségbeejtette, s elvette kedvét a munkától. Párba utat, mely véget vetett tanulótársai bosszantásainak, rémülettel eltelve sietett odahagyni örökre a műtermet.

Melyik tehetőség, ha még oly magas foku és fenkölt is, ér fel egy csepp kiontott emberi vérről?

Nem fél az államtönktől, és éppen nem lát veszélyt abban, hogyha az ellenzék Magyarország pénzügyeit rossz színben tünteti föl, mert a külföld nem a szerint ítél.

Hogy a boszniai occupatio lett volna oka pénzügyi helyzetünk jelenlegi állapotának, azt szülő határozottan tagadja, mert e költségek még Szerbiát és Montenegrót sem tennék tönkre.

A történelem magasztalással szól azon államférfiakról, a kik fényes jövőt jósoltak a nemzetnek és a szent ámitást azért követék el, hogy nagy célokra lelkesítsék a nemzetet. Szóla azt hiszi, hogy azon államférfiak, akik most kicsinynek és nyomorultnak festik az országot és kik kétségbe vonják e nemzetnek életképességét, azért teszik ezt, mert tudják, hogy a nemzet csak legvégső desperatiójában fog hozzájuk folyamodni. (Helyeslés jobbfelől. Mozgás balról.)

Az egyesült ellenzék nem hivatkozhatik a közvéleményre, mert ezen párt az, mely az utóbbi választások után megfogyott számmal jött a házába (Helyeslés jobbfelől). Arra is történt hivatkozás, hogy elkeseredés és apathia uralkodik az országban; de ez nem az ellenzék mellett, hanem ellene szól, mert ha van elkeseredés és apathia, ez azt bizonyítja, hogy a nép nincs megelégedve a mai kormányval, de semmivel sem vár többet azoktól, akik e kormány után jönnek. (Derűtlenség jobbfelől.) A költségvetést ő is ezért fogadja el.

A tanácskozás folytatása itt mára halasztatván, beadattak a szavazati jegyek a közlekedési — és a függő államadósságokat ellenőrző bizottság egy-egy tagjára. A szavazás eredménye a ma d. e. 10 órakor tartandó ülésben fog kihirdettetni.

Ezzel az ülés 1 3/4 órakor véget ért.

— Február 22. —

Simonyi Ernő indítványozza, hogy Zsedényi Edének Lőcsén tartandó temetésén a képviselőház hivatalosan képviseltesse. (Általános helyeslés.)

Következett az 1879. évi államköltségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Degré Alajos: Nem fogadhatja el a költségvetést, mert a jelen kormány által teremtetett helyzet már elviselhetetlen. Haladás sehol sem látható, csak az adók emelésének virtuozitásában. A közélet összes ágában pangás és rothadás állott be. De nemcsak az erkölcsi téren. — A kormány semmivel sem gondol. Nincs megőve a vagyon és személy biztonság; a kormány maga uszoráskodik az illetékek behajtásánál és a késedelmi kamatoknál. (Ugy van! igaz! balfelől.)

A fővárosnak szabad, hogy 3 1/2%-kal szaporítsa a polgárok terheit azon czimen, hogy a köztisztaság fentartásáért, s mindenki lehetett tanuja,

Valentin visszatért magányába; s ott ugyan azon ürességet találta, melyet ott hagyott volt.

Neulise kisasszony e vallomásokot oly arccal hallgatta végig, mely mutatta, hogy Valentin érzelmei teljesen fel bírja fogni; óvakodott kigúnyolni őt érzékenységeért, sőt igyekezett szavaival balzsamot csepegtetni e szegény, gyenge és sokat hányatott lélek sebéire; aztán, midőn kissé felüldülve látta őt e bizalmas közlemények következtében, így szólt hozzá:

— Azt hiszi talán, hogy ön az egyedüli, kinek lábait kavicsok szakgatják fel az élet útján; nézze csak azt a lovat, melyitt a hegyi ösvényen halad; már három ízben csuszott el lábá a szálla rögös útján, megáll-e ezért? s gondol-e arra, hogy levesse hátáról a reá rakott terüket? És pedig ez nem ember, csak oklatan állat!

Valentin megrezent.

— Jól látom, hogy kegyed hibáztat engem, szól.

— Épen nem, csak beszélgetni akarok. Anyai áll, hogy mindnyájan szívesen szagratnánk érett narancsot az üllőn álló bokrokról. De hát azért falba verjük a fejünket, hogy vad bogtyákat és töviset találunk a helyett. Egy ily szegény tudatlan kis teremtes, kinek világiági tapasztalatai nem terjednek tovább, mint Rambouilletől Párisig, valóban nem sok joggal bírhat, másoknak tanácsot adni; én azonban azt hiszem, hogy ha az ember nagyon közelről megvizsgálja az élet keserűségeit, azt tapasztalhatná igen gyakran, hogy e nyomorúságokkal is úgy van a dolog, mint némely tündérrégekben előfordult félelmetes kísértetekkel s óriás rémekkel. Távolról tekintve borzasztón néznek ki, közelről az egész nem más, mint fészáló köd és pára.

(Folytatás köv.)

hogy hetekig az utcákon álló hóbuczkákban döltek fel a fogatok. (Igaz! Ugy van!) A katonák szabadon járnak-kelnek, sőt van esetről tudomása, hogy maguk a kormány fémbevalót hivatalai beállanak oly régi ékszerkeket, melyekről első pillanatra feltűnhetett hogy lopottak.

A szegény embert menyűzzák, de pl. az északeleti vasut tartozhatik 8 éven át illetékekkel az általa megvett telkeért.

Ezután Jókai beszédére tett észrevételeket, és Láng Lajosnak felelve, a kormányt teszi felelőssé azért, hogy a nép a kétségbeesésbe hajtatik, Pártolja Simonyi Ernő indítványát. (Élénk helyeslés balfelől.)

Kemény János báró: T. ház! A ház eleibe terjesztett költségvetés szomorú képét tárja elénk Magyarországi pénzügyi helyzetének s midőn azt mégis elfogadom a tárgyalás alapjául, nem tehetem, hogy pár szóval ne indokoljam szavazatomat, mert semmi pártszempont nem bírhatna annak elfogadására, ha állapotunk fontolára vétele nem nyugtatna meg az iránt, hogy a költségvetés elfogadása által biztosabb módja lesz a t. háznak hozzá fogni helyzetünk javításához, mint annak elvetése által.

Hiszen voltaképen a költségvetés azon része, mely a kiadásokat foglalja magában, nem egyéb mint a törvényben gyökerező intézkedések foganatosításának számlája, hamár a költségvetésben olyan költségek foglaltatva, melyek nem gyökereznek törvényeinkben, vagy pedig foganatosítások költségai tulajdonképen volna, akkor igen is helyén látnánk, még mielőtt a részletes tárgyalás bekövetkeznék, az egész költségvetés elvetésére szavazni, így azonban csak némi okok felsorolására szorítkozom, a melyeknek tulajdonjóm, azt, hogy finansziális helyzetünk oly vigasztalan.

Azon okok, melyek az ország anyagi helyzetét olyan aggasztóvá teszik, a milyen az jelenleg, részint olyanok, melyek közösek Európa több államaival, részint olyanok, melyek az osztrák monarchiához való állásunk kifolyásai, részint pedig saját intézkedéseink következményei.

Improductiv elemnek, a militarizmusnak és burokratizmusnak oly óriás mérvben megszaporodása a productiv elemek megfizetett munkájának gyümölcseit felemészti, s nagyban okozója a mindinkább terjedő elszegényedésnek (Igaz! balfelől.)

A papirpénz, a hitel, az értékpapírok túlszaporodása megsekkasztja a tőkét és jótékony hatalmát, de egyzersmind romboló hatását is oly mértékkelenné tették, mely az emberiség történelmében páratlan.

Mind ezeknek következménye a t. ház az, hogy Magyarország elszegényedése kezdetét vette. Már pedig egy tehetséges ország kuszált finansziái még reperiálhatók míg egy elszegényedett országéi ugyan finansziálszerűsággal egy ideig, de egy időn túl a bukás kikerülhetetlen. (Igaz! balfelől.)

Mi istennek hála, ide még nem jutottunk el, s hogy ne is jussunk ideig, ez a t. ház bölcsességétől függ. (Ugy van! jobbfelől.)

Az, ha a költségvetés nem fogadtatik el, vagy az, hogy egy párt vagy néhány egyén a néhez napok bekövetkezéséért bübükul designáltatik, egyet sem szüntet meg azon okok közül, melyeknek ezen eredménye ezen kedvezőtlen költségvetés. (Igaz! Ugy van jobbfelől.)

Elfogadom tehát a költségvetést, mert épen a pártnak, melyhez tartozom, s mely ez idő szerint a többség, kötelesség, megtenni mindent arra nézve, hogy azon intézkedések, melyek a költségvetést drágítják, a mennyire hatalmukban áll, olcsóbbakkal cseréltesse föl, azok pedig melyek az ország adóképeségét támadják meg, simpliciter eltöröltesse. Mert én úgy vagyok meggyőződve, hogy nem az ország pénzügyminiszterén függ egyedül finansziánk megjavítása, hanem legfőképp függ a ház által hozott törvényektől, melyeknek foganatosítására tett kiadásoknak ad kifejezést a költségvetés.

Sok időnk késlekedni nincs, nehogy azon hit, hogy az ország parlamentje nem tud segíteni az ország baján — valósuljon, a költségvetést elfogadom a részletes tárgyalás alapjául. (Helyeslés jobbfelől.)

Apponyi Albert gr. A helyzetet a kezdeményezésnek azon elmulasztása uralja, melylyel a kormány bevezette a költségvetési vitát. A kormány meg a jelen komoly helyzetben sem találta szükségesnek rámutatni az utra és módokra, melyen lehetők hiszi a kibontakozást. Az ellenzéknek tehát nem marad egyéb hátra, mint gondoskodni arról, a mit a kormány elmulasztott, t. i. a Simonyi Lajos báró által beterjesztett indítvány elfogadását ajánlani a háznak. (Helyeslés a közepén.)

A pénzügyminiszter semminemű programot nem adott, csak ígérte, hogy annak idején konkrét javaslatokkal fog előállni; de semmi biztosítékot sem nyújtott az iránt, hogy a kormány csakugyan a helyzet komolyságának színvonalán áll: sőt a könnyelműség, melylyel a pénzügyminiszter az occupatio eredményéről szól, és a fölfogás, melyet a közgazdasági helyzetre nézve nyilvánít, — olyan, hogy nem enged következtetést határozott közgazdasági politika létesítésére. (Igaz! ugy van! balfelől.)

Adatokkal mutatja ki, hogy a pénzügyminiszter nem helyesen számította fel az occupatio költségeit, midőn a terheket 3.900.000 frtra te-

szi; mert hiszen ott még a jövő években is szükség lesz egy megszálló hadseregére; — és így a költségek és annak kamatai évről évre szaporodni fognak, s legalább is 8—10 millióra fognak rugni. (Helyeslés balfelől.)

Nem kis aggodalmat okoz azon több mint filosofiai resignatio, melylyel a pénzügyminiszter Magyarország közgazdasági versenyéről szól; constatálja a bajt, de nem tud rá más panaceát, mint dolgozunk és takarékoskodjunk; mit Jókai még azzal toldott meg, hogy koplaljunk is. Ily helyzettel szemben csak két ut kínálkozik a parlamentnek a bajok orvoslására: vagy a kormány eltávolítása, vagy a Simonyi Lajos b. által indítványozott bizottság kiküldése. Az első a jobb-oldal semmi áron sem akarja elfogadni; ennél fogva az ellenzék a másodikat ajánlotta, de ez nem személyes politika, hanem igenis activ politika volna.

Áttér ezután a jobboldal szónokainak megvizsgálására, először Kármán, azután Jókai, Láng s végül Grünwald beszédével foglalkozik s azoknak érveit az ellenzék nagy tetszése és derűltsége között czáfolja s végül kijelenti, hogy a költségvetést még általánosságban sem fogadja el, hanem ajánlja Simonyi Lajos b. indítványának elfogadását. (Élénk helyeslés balfelől.)

Ezután a vita folytatása a hétfői, — Veszter Imre interpellációja pedig a kir. tábla kebelében felállított kijelölő bizottság tárgyában a szerdai ülésre halasztatván, az ülés d. u. 1 órákor véget ért.

A főrendiház szombat déli 12 órákor rövid ülést tartott, melyben kihirdették az 1878. évből szükséges hitelműveletekről, továbbá a Franciaországgal kötött két kereskedelmi szerződésről szóló szentesített törvényekről.

A posta-takarékpénztárak kérdéséhez.

Würl Jakóktól.

(Vége.)

Igy létesültek Angliában a „Post Office Savings Bank“-ok: a posta-takarékpénztárak.

Hangoztatták ugyan ott is, mint hangoztatták nálunk, hogy a szegényebb sorú nép csak fillérekkel kezd meg a takarékoskást és így alkalmat kell neki szolgáltatni arra, hogy könnyűszerrel biztos helyre tehesse el pénzét, hogy e célra leginkább megfelelnek a posta-takarékpénztárak, melyek minden nagyobb községben felállíthatók stb. És habár igazuk volt és teljesen el kell ismernünk ez állítás helyes voltát, mégis azonban másrészt kénytelenek vagyunk beismeri, hogy a főök nem ez volt. A kényszer helyzet első sorban és azután az állam pénzügyi helyzete hozta létre a posta-takarékpénztárakat. Ez utóbbi annyiban, a mennyiben a kezelésébe és birtokába vett magán takarékpénztáraknak ily uton állandó üzletet vélt biztosítani. És nem számított rosszul, ma takarékpénztárai szép forgalomnak örvendenek.

Forduljunk a francia posta-takarékpénztárakhoz, mik 1875. évi augusztus hó 23-ika óta működnek.

Itt nem találkoznak ama okokkal, mik Angliában, ez intézményt létrehozták; de igenis találunk mintegy újmutatást arra nézve, hogy a posta-takarékpénztárak részben tulajdonképen egészen más hivatással bírnak, milyent Takátsy József azoknak tulajdonit; helyesebben mondva, más úton kívánja a célt, (a takarékoság fejlesztését) elérni, mint a mily uton azt más államok elérni igyekeznek.

Anglia, mint takarékpénztárak tulajdonosa lépett életbe a posta-takarékpénztárakat mely utóbbiak tehát szorosan véve nem egyebek, mint az állami takarékpénztárak fiók-üzletei. Franciaországban az állam nem birt takarékpénztárakkal, de a meglévő takarékpénztárakat kívánta támogatni azáltal, hogy felállította a posta takarékpénztárakat. Akarták biz 1875-ben (májusban) ott is „behozni a posta-takarékpénztárakat oly szervezettel s oly módon, a mint azokat Takátsy József javasolja, de az erre vonatkozó törvényjavaslat, a vita alatt eredeti alapvonalaiól teljesen kiforgatott. A dolognak végre az lett a vége, hogy a kormány visszavonta s hogy még is valamit tegyen ez ügyben, a helyesebb utat választotta, az elnök egy rendeletet bocsátott ki, melynek első pontja teljesen megvilágítja a kérdést s mely így szól: „Az adó-és postahivatalok, a pénzügyminiszter által a kereskedelmi miniszter javaslatára felhatalmazhatók arra, hogy a takarékpénztárak igazgatóságai kívánságára, a takarékpénztárak számlájára takaréktári betéteket elfogadjanak és ilyeneket kifizethessenek.”

Németalföld, hol a posta-takarékpénztárak 1876. évi május 1-eje óta állanak fenn, ezen intézmény hason czélra létesített mint Franciaországban. A kettő között csak annyiban van különbség, hogy míg Franciaország a postahivatal által kezelt betétekért a felelősséget elvállalta, Németalföld e tekintetben semminemű felelősséggel nincs terhelve; sőt az elszámolás maga sem történik a postaigazgatás útján, hanem egyenesen a takarékpénztárak és a postahivatalok között.

Belgiumban az állam szinte birt takarékpénztárakkal, itt tehát ugyanazon viszony áll fenn, mint Angliában.

Azt hisszük, nem kell több példát idéznünk. Láthatjuk az idézetekből, hogy a posta-takarékpénztárak rendeltetése a következő két alapokra vezethető vissza: a) a közgazdaság emelése és ezzel kapcsolatban a takarékoskás felélesztése és b) a meglévő állami- vagy magán takarékpénztárak támogatása.

Takátsy J. többször említett javaslatának részleteit nem ismerjük ugyan, de a hírlapokban megjelent közleményekből annyit mégis kibetűzhettünk, hogy nevezett ur nem a fenálló takarékpénztárak támogatása czéljából kívánja a posta-takarékpénztárak intézményét behozni, hanem az államot kívánja megterhelni e pénz kezelésével, elhelyezésével stb.

És ez az, a mivel mi egyet sem értünk. E körülmény készletet bennünk jelen czikk megírására. Mert figyelmeztetni kívántuk a kormányt, hogy ez intézmény nálunk helyesen csak a történelmi múltjához kötött szempontok figyelembe vételével honosítható meg, világosabban szólva: hogy a postatakarékpénztárakat vagy a Németalföldön, vagy a Franciaországban fennálló rendszer szerint kellene életbe léptetni de semmieset sem azon az alapon, a melyen Takátsy javaslatát nyugszik. Az állam meglehet, olcsó pénzhez jutva azon esetben, ha T. J. javaslatát életbe léptetné: de ne feledjük el, hogy postaiszervezetünk jelen szervezete mellett az eszme keresztülvitele egyrészt nagy nehézségekbe ütköznék, másrészt pedig illusziussá válik az állam haszna, ha figyelembe vesszük a kezeléssel egybekötött költségeket, melyek végre is számításba veendőek.

Ismételjük, hogy elvileg mi is elismerjük a posta-takarékpénztárak intézményeinek meghonosítása szükséges voltát. Elismerjük, hogy hazánk 15000 közséje, — melyből csak mintegy 350 bir takarékpénztárral és 2000 postahivatallal, — bizonyára nagy előnyökben részesülne ily takarékpénztárak felállításával: de óhajtanánk, hogy az állam csak a közvetítő szerepét vállalja el és a pénzkezelést és annak értékesítését stb. engedje át a takarékpénztáraknak.

Igy honosítva meg az eszmét, azt hisszük, eredményt érünk.

Válasz a „Válasz“-ra.

A szamosvölgyi vasut érdekében.

(Ajánlja Echonak.)

Budapest, 1879. febr. hó.

Távolléttünk alatt a „Kelet 23-ik számában január 29-én, „Válasz R. urnak“ cím alatt egy czikk jelent meg, melyet — a mennyiben „R. ur“ személyének bemecskölését illeti — egészen ignorálni akarunk, mert feleletre méltóknak csak akkor tarthatnók, ha ezen támadás a személyeskedés kizárásával s az illedelemnek megfelelőbb alakban jelent volna meg; — de erre vonatkozó érdemleges megjegyzéseinkről még azért is tartózkodhatunk, mert az olvasó érdeklődő közönség jogosan kérheti, hogy mily összefüggésben van egy oly nagy fontosságú kérdés, mint a szamosvölgyi vasut létesítése, a val, hogy „R. ur“ több vagy kevesebb sárral dobáltatott meg.

Az eddigiek után a közönség leginkább megítélheti, hogy e vasut csatlakozási kérdésének megvitatásában melyik oldalon volt az objectivitás és szenvedélytelenség megtartva.

Egy pontra vonatkozólag azonban magunkat nemcsak jogosultnak, de kötelezettnek is tartjuk megjegyezni, hogy a kérdéses pontaszamosvölgyi vasut létesítését némileg befolyásolhatná. „A tervezett szamosvölgyi vasut létesítése érdekében történt előmozdítókrol“ című füzetekben kísérlet volt tette a vasutnál várható jövedelmezőséget kitüntetni. Számításunkban az ily tervezetnek szokásban volt eljárásról — fennálló közúti teherforgalom nagyságát a vasut várható forgalmával egyenlőnek venni — eltértünk, s azon forgalmat vettük alapul, melyet ezen vidék már jelenleg 6 mértföldnyi távolságban eső államvasutára gyakorol.

Nem vonatkozik kétségbe, hogy ily helyi érdeklő vasutnál nem épen a nagyobb vagy kisebb jövedelmezőség lesz az indok, mely az érdekelteket a részvényesek aláírására és befizetésére vezeti, mert a közvetlen érdekeltek az ügy létesítéséhez kívánt áldozatokat szívesen meghozták és meghozhatják, midőn a vasut létesítése által más oldalról is lesznek anyagilag kárpótolva mégazon esetben is, ha annak üzlete kezdetben nem nyújthatna oly kedvező eredményt, mint a milyent emberi számítás alapján biztosan várni lehet. De hogy ezen számítás helyes alapra van fektetve, arról meggyőződhetünk mindenki, ha azon statisztikai kimutatásokat, melyeket a hatóságoktól és az államépítészeti hivataltól nyertünk, — áttekinti. Ezek után nem kellett volna nekünk a „mesés“ álláspontjára állni, még ha számításunk alapjául nagyobb forgalmat vettünk volna is. Hogy a kolozsvári memorandum ezen forgalomnak „rendkívüli csekélységét“ beismeri, inkább törekvőnk elismerésének, mint hibázatásának vehettük. Ezen árforgalomra alkalmazott díjak az arad-körösölgyi vasutnál használtak és az engedélyokmány által ott nyert s általunk is nyerendő határok között lettek felvéve. És pedig 2 1/2 egész 4 1/2 krajczárral az osztályozott árakra. Sőt, tűzifa, kő, tégl mérföldenként 2 krral.

Az arad-körösölgyi vasut engedélyokmánya továbbá következő határozatot tartalmazza: „A szállítványok szállítási díján felül még minden vámmáza után megfelelő kezelési díj felszámítása is megengedett.“ (11 §. 8. k. kikézdés.) Ezen pontnak a praxisban való alkalmaztatására megint az arad-körösölgyi vasut által kiadott „Díjzababól egy közép számot vettünk, mely mászára és mértföldenként alkalmazva 1 1/2 krt teszen. Eszevint az építésre szükséges effektív alapötöknek 7 1/2% jövedelmezőséget mutattak ki.]

A kolozsvári memorandum ezen számításunk helyességét megismerte, midőn az általunk kimutatott 61,311 frt tiszta jövedelemhez a hosszabbított vonalrészre számított 13,131 frt 33 kr. mintegy 930,000 frtot befektetett tőkének 8 1/2% kamatozása lett kitüntetve.

Akkor ezen számításai módozat és annak eredménye igen előnyösnek mutatkozott; most azonban a „válasz“ író a személyeskedés és szenvedély által magát annyira hagyja elragadtatni, hogy a logikának leegyszerűsített consequentiájától is eltekint, midőn a közönség félrevezetésével vádol akkor, mikor az állam kimutatott 7 1/2% kamatozás eileben ő maga 8 1/2% jövedelmezőséget mutat ki, és megjegyzi, hogy egész jogosult 250,000 vámmáza helyett minimo 500,000 v. mázsa vehető a szamosvölgyi vasut várható évi áru forgalmának.

Megnyugtatót találunk különben abban, hogy az érdekeltek az ily félrevezetésre szívesen adják az absolutumot, ha t. i. a vasut létesítésével is bebizonyul, hogy mi a jövedelmezőség számításánál inkább kevesebbet ígértünk, mint az a valóságban biztosan mutatkozni fog.

Rozenfeld Zsigmond.

BELFÖLD.

(Casino bál.)

Sz. Udvarhely, 1879. febr. 20.

Tekintetes szerkesztő ur!

Örömmel írom e sorokat, mert egy sokféle akadályokkal küzdő egyesület örvendős életmozgásáról értesíthetem olvasó közönségét.

Létezik t. i. városunk kebelében immár hét év óta egy „polgári olvasókör“.

Tagjainak száma az idén 80—90. Évi költségvetése 500 frt körül szokott járni, tart a piaci központon egy emeleti lakrészt bérben, járat 9—10 félre lapot, van m. e. száz kötetre menő könyvtára.

Ez egyesület bálja volt f. hó 15-én. És e bál a legszebben sikerült, mert a helybeli polgárság örvendős számban vett részt benne. A korábbi években polgárságunk körében is lábra kapni kezdett volt szertelen fényűzésnek hírepörése volt. A fiatalok egész reggeli hat óráig a legnemesebb mulatott, két óra után felélt, hogy megelémedett polgárok is tánczra kerekedtek.

Megtisztelte látogatásával a mulató közönséget főispánunk is alispán, főjegyző, főmérnök s több tisztviselő kísérelében.

És a bál tiszta jövedelme 90 frt 20 kr. lévén, egész bevétel 169 frt 80 kr., a kiadás pedig 79 frt 60 kr., felülfizetett Gyarmathy Sándor 1 frt, N. N. 20 kr.

Közlös hálára kötelezte egyesületünket Ugron Gáborné, városunk országgyűlési képviselőjének neje, mert a rendező bizottság által báljának lévén felkérve, mivel ez idő szerint M.-Vásárhelyen szülei körében van, nem jöhetett ugyan el, de 20 frttal járult egyesületünk törekvéseinek előmozdításához. Fogadják ezért a nyilvánosság előtt is köszönetünket.

E bál szép sikere is a rendező bizottság érdeme. Az isten őlesse számos esztendőnkön keresztül becsülszám megőzőt elsőkövel Szentes Gábor bátyánkkal szemben.

A „kolozsvári sakk-kör“ alapszabály tervezete.

(Vége.)

31. §. Rendezőtagok ellen a választmány fegyelmi hatalommal rendelkezik. A fegyelmi büntetés háromféle:

a) Szóbeli megintés az igazgató által;
b) megfédés írásban a választmány által.

c) kizárás a kör kebeléből a választmány által.

32. §. Minden sérelmesnek vélt választmányi határozat ellen fellebbezni lehet a közgyűléshez, a fellebbezés azonban, a határozat végrehajtását nem gátolja.

C. Tisztviselők.

33. §. Az elnököt illeti a kör- és választmányi gyűlések egybehívása és vezetése; képviseli a kört, kifelé; felügyel a kör vagyonának kezelésére és a választmányi tagok tevékenységére. Ezért a pénztárt és a hivatalos könyveket bármikor megvizsgálhatja. Minden a körből kibocsátott, vagy a kör helyiségében kifüggesztett hivatalos iratoknak az elnök aláírásával és a kör hivatalos pecsétjével kell ellátni; miért is az elnök egyeztet a kör pecsétjének őre.

34. §. Az igazgató felügyel a rendre és végzi a háznagyi teendőket; rendkívüli kiadásokra a választmányi gyűlés utólagos jóváhagyása mellett 5 frt erejű utalványozási joggal bír; elnöke a szakközlettségnek (37. §.) és helyettesíti az elnököt, ennek akadályoztatása esetében.

35. §. A titkár a kör irományait és jegyző teendőit végzi, kezeli a könyvtárt és lapokat s leltárt vezet a kör vagyonáról.

36. §. A pénztárnok a kör bevételeit és kiadásait könyveli; kezeli a pénztárt, könyvet vezet a kör tagjairól és őket fizetési kötelezettségeik teljesítésére szólítja fel.

37. §. A szakközlettség:

a) kezdőknek rendszeres utmutatást és könyvnyitást nyújt a sakkjáték megtanulásában;

b) a sakk terén felmerülő vitás esetekben döntő véleményt ad és tanácsot szolgáltat.

c) jatkendret állapít meg, mely a kör helyiségében kifüggesztve áll;

d) tagok által benyújtott feladványokat, illetve megfédéseket elfogad és megbírá;

e) mint pályabírást megilleti a tagok közt pályadíjak kifizése, magán- és nyílt versenyek rendezése, és a díjak odaítélése. Oly esetekben, midőn szakközlettségi tag is pályázik vagy pályázhatik, a választmány a verseny vagy pályázat időtartamára külön pályabírást választ. A pályabírást a pályázati feltételeket és módokat 14 nappal a verseny vagy pályázat ideje előtt, a kör helyiségében kifüggeszti;

f) felolvasásokat és értekezéseket rendez melyről 8 nappal megtartási idejük előtt a kör tagjait értesíti.

38. §. Az előző közgyűlésen választott számvizsgáló bizottság, a jövő rendes közgyűlés előtt átvizsgálja a kör hivatalos könyveit s a pénztári kezelést, és erről a közgyűlésnek jelentést tesz.

IV. Általános szabályok.

39. §. Végelosztás esetében a kör fenmaradó vagyona folyósítatván, egy vagy több Kolozsvárt létező jótékony vagy közmívelődési intézetnek adományozható; ha erre nézve intézkedés nem történik, a vagyoni a városi hatóságnál letevémenyezve őriztetik, míg újabb hasonl kör alakul melynek tulajdonába megy át.

40. §. Ha az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást illetőleg, az egyesület hatáskörét meg nem tartja; a m. kir. kormány által, a mennyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyélt tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik; vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására, különbeni felosztás terhe alatt köteleztetik.

Kolozsvárt, 1879-ik évi február hó 18-án.

TANÜGY.

A „kolozsmegyei tanító-testület“ központi körének f. és február 22-én tartott értekezletéről.

Azon sokoldalú tevékenység, lelkes buzgalom, valódi ügyzetet, mely ezen tanító-testület tagjait a nevelés- és oktatásügy felvirágzása érdekében újabb-nújabb reform-eszmék kitűzése és azoknak higgadt és szakértelmű tanusodók megvitatása és gyakorlati keresztülvitelében mindez ideig vezérelte, nem hogy csökkent volna a kolozsmegyei tanító-testület tagjaiban, de sőt inkább fokozódik. Ezen állításunk mellett bizonyít a többiek között azon központi kör értekezlet is, mely szombaton tartatott.

A megállapított és e lapban is közölt tárgysorozat értelmében d. e. 9—10 óráig nyilvános tanítást tartott Rieger Imre aram. kath. lyceum elemi iskola 2-ik osztályában a földrajz ből, mit a helybeli és vidéki tanítók és tanítónők közül igen szép számmal hallgatták mind végig. A tanítás beírása után a bírálat következett, melyből ki kell emelnünk azt, hogy Rieger tanítása teljesen sikerültnek nyilvánított.

A bírálat bevégezésével a városi polgári-iskola helyiségébe indultak, hol a gyűlés folytatása 10 óra után kezdetét vette. A gyűlés vezetésére elnöknek egyhangulag Váradik Károly polg. iskolai igazgató tanár kértetett fel, ki is a közóhajnak engedve, az elnöki széket elfoglalta. A jegyző teendőket Pataki Ferenc vezette. Elnök jelent, hogy a kidei tanító és tanítónő a roszult miatt, az értekezletre meg nem jelenhetett. Tudomásul vétetett. A nyilvános tanítás eredményét már fennebb jelezte. Ezek után dr. Bartók István polg. iskolai tanár tartott felolvasást ezen tétéről: „Az élet és becsé, a halál és célja.“ A hallgatóság igen élénk figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta mindegyiket ezen sok tanulságot tartalmazó felolvasást, miért is elismerésül lelkesen megjelölték a végén és jegyzőkönyvileg is köszönetet szavazott az értekezlet, felolvasó Dr. Bartók tanárnak.

A tárgysorozat értelmében következett Paal Ferenc képezdi ig. tanár, ki mint előadó, a következő tételt vette föl vitaközlés tárgyául: „A nálunk szokásban levő nyilvános vizsgálatoknak minő hasznos és minő káros oldalai vannak, a tanítóra, tanítványra, a szülőkre és a tanulásra nézve.“ Előadó az értekezlet közóhajására elmondá mindazon érveket, melyeket tekintélyesebb paedagogusok pro et contra felhoznak a vizsgálatok mellett és elle-

esőköpenyek,
kocsitakarók,
ágybetétek,
sátorkelmék

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2
számos jókora bútort és szőnyeget
és kárpitot készítenek és árulnak
legjobb és legújabb módok
és kárpitok díszítésével.
Készítik a kárpitokat, a
sátorkelméket, a kocsitakarókat.

Elsinger M. J.
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse.
(18-2) (205-300)

Uj ármérséklés.
Valódi amerikai
**WHEELER és WILSON-
varrógépeket**

mától kezdve következőképp számítom:
Nro 3 csak 50 frt.

**Eredeti patent-varrógépeket
Wheeler és Wilson-rendszer**

E & H
Nro I. ívelt asztallal és minden
készülékkel, állvány gazdagon
aranyozva csak 39 frt.
Nro II. ívelt asztallal, és minden
készülékkel, állvány gazdagon
aranyozva csak 42 frt.

F & R
Nro 9. aranykítéssel, csiszolt diófa-
asztalon, zárószekrényvel; áll-
ványa gazdagon megaranyozva 43 frt.
Nro 2. aranykítéssel, gazdagon
ívelt dió- vagy mahagonifa-
asztalon, oszlopokkival és
zárószekrényvel; állványa
gazdagon megaranyozva 44 frt.
Nro 7. aranykítéssel, gazdagon
ívelt új fűszekrényen-
oszlopokkal amerikai dió-
fából; állványa gazdagon
megaranyozva 51 frt.

Teutsch József B., Segesvárt.

Rendes göngyölés vasúti szállításra ingyen. Esetleges szállítási törlésért nem vállalok felelősséget, hanem előforduló esetekben pótdarabokkal szívesen szolgálok azon árban, melyben azok nekem állnak.
(48) (2—*)

(60) (3—3)

Wechslergeschäft der Administration des Mercur.
1864-ki ígervények (Promessen.)
Wechslergeschäft der Administration des Mercur.
Huzás már márczius 1-én.
Wechslergeschäft der Administration des Mercur.
Főnyeremény 200.000 frt.
Wechslergeschäft der Administration des Mercur.
Csak 4¹/₂ frt és bélyeg.
Wechslergeschäft der Administration des Mercur.
Nur Wien, Wollzeile 13.

**Matico-készítmények Grimault és társa gyógy-
szerészek Párisban.** (8—*)
E készítmények kétféle alakban vannak, t. i. mint matico-befecskendő és matico-millyék.
A párisi orvosok 12 év óta matico-befecskendőkkel rendelnek, mert ezek ép oly gyorsan
mint bixosan hatnak és soha sincs ártalmas következményük.
A növényi matico-millyék Grimault és társától Párisban gyorsan hatnak nem terhelik a
gyomrot, s lemezük gabona tápszerből készülve, csak a gyomorban olvad fel, s összekötö-
tésbe hozza a gyógszert a hűdéstornákkal.

Meghívás rendes közgyűlésre.
A „Tordai kisegítő társulat” (szövetkezet)
XIV-dik évi rendes közgyűlését
folyó évi márczius-hó 9-kén
délután 10 órakor, a városi közgyűlési teremben tartja meg.
Tárgysorozat:
1. Jelentés az igazgatóság évi működéséről.
2. A felügyelő választmány jelentése az 1878. évi zárszámadás meg-
vizsgálásáról, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztás meghatározása.
3. Az alapszabályok 35 és 57 §-ai szerint 3 igazgatósági tag és 5
napi biztos kisorsolások lévén, azok helyébe új tagok választása.
4. A felügyelő választmány újabb választása, az alapsz. 52. §. értelmében.
5. Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság kijelölése.
Torda, 1879. február 18.
(78) (2—2) **Az Igazgatóság.**

Megjelent és Erdélyben
STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt
kapható.

**Petőfi Sándor — a magyar nép legnép-
szerűbb költője — összes költeményeinek hazai
művészek rajzaival díszített népkiadása.**

Könnyen olvasható csinos s mindenek felett: egészen teljes és szaba-
tossággal valamennyi eddig kiadott kiadásban összesen 423 lapon, s
egész angol vázlatos izléses kötésben, a költő arcképén kívül még 30 kép-
pel egy nem vastag, nem nagy alakú s könnyen kezelhető kötetben
2 forintért.

Két forintért a teljes Petőfi!

Két forintért teljes Petőfit, teljesebbet, nemcsak a régi 4 kötetnél, de az
újabb kiadásoknál is: ki nem hagyta nagának? ki nélkülözhetne?
A kinek az előbbi kiadások birtokában vannak és már — ezt, ha meglátja,
nem fogja elmulasztani megszerezését, s a kinek még nincs Petőfije, az
sietni fog megszerezni ezt. Most már Petőfi nélkül nem lesz, ne is le-
gyen ház, a hol magyarul olvasni tudnak! Vegye meg minden ember, min-
den ifjú, minden leány, s a kunyhók költője lelte meg végre útját a kuny-
hókba is; de lássák meg a paloták is, hogy ezt az egyszerű ruhájú ven-
dőtök is tisztességgel fogadják.
(11) (16—*)

**Vidékre 2 frt 10 kr. postautalvánnyal
való beküldésénél bérmentve.**

Stein János
könyv és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.

LEÁNY-ÉNEKISKOLA!
Énekiskolámat kezdők és előhaladottak számára
folyó év márczius-hó 1-én,
újából megnyitom.
Értekezhetni: naponként 12 — 1 óráig saját lakáson.
(Kismester utca 1-ső sz. alatt)
Stóger Béla,
(83) (2—3) ének- s zenetanár.

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt
**A magyar királyi egyetem
összes tudomány-kará-
nál használandó minden-
féle
egyetemi tan- és segéd-
könyvek
jutányos áron kaphatók.**

Csak ugyanott kapható:
Szőlőépítés, mívelés és pinczekezelés
XXI. könyvműve ábrával.
Írta és az ábrákat rajzolta
Br. SZENTKERESZTY GYÖRGY.
Ára 1 frt 50 kr.

TARTALMA:
Előszó. I. Rész. Szőlőépítés. Pár szó a régi szőlőkről. Szőlő-
lépítés. A hely megválasztása. Vízvezető utak. Rigolozás. Az ültetendő
szőlőfaj megválasztása. Szőlőiskola. Czövekkelés. Az ültetés. Az új szőlő
kezelése tökéletes beállítig. A pótlások. II. Rész. Szőlőmívelés.
Bevezetés. Trágyázás. Kötözés. 1-ső kapálás. Magfa választás és
csipdesés. 1-ső daraszolás. Hónaljózás. 2-ik daraszolás. Szűret. Metzés.
A fedés. III. Rész. Pinczekezelés. Bevezetés. A pincze. Forraló
kamra. Hordók. Sajtók. A szűret. A must javítása és szaporítása. A Gal-
lizálás. A czukortartalom meghatározása. A savanyttartalom meghatározása.
A czukoroldat elkészítése. A Chaptalizálás. A forrás. Petiolizálás. A bor
alkatrészei. A fiatal bor kezelése. A seprő (üledék). A bor lehúzása. De-
rités (tisztítás). A bor szesztartalmának emelése. A borok elegyítése. A
bornak palackokba húzása. A bor hiányai és betegségeiről. Végszó.

Jelen a tapasztalatból merített 12 ívre terjedő népszerű és köny-
nyen érthető modorban írt mű hivatva van, különösen Erdély közép- és
kis birtokosainak útmutatásul szolgálni a szőlőépítés, mívelés és pinczeke-
zelés körül, s mint olyan, mely a szőlészet e három ágát egybefoglalva a
szöveghez mellékelte XXI. sikertűlt könyvműve ábrákat tartalmaz, borte-
melőnknek kitűnő szolgálatot tehet — miért is felelte ajánljuk az illetők
figyelmébe.

Vidéki megrendelőknél legegyszerűbb posta utalvánnyal
1 frt 55 krt beküldeni, mely esetben a mű bérmentve küldetik meg.

Ugyancsak
Stein János
erdélyi muzeum-egyleti könyvtáros és kiadónál megjelent
és ugyanott kapható.

KÖZSÉGI FAISKOLA.
Alapvonalok a gyümölcsenyésztésre.

Községek, néptanítók, gazdák számára írta **Kócsi Károly**, a ko-
/ozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.
(A szöveg közé nyomott 58 ábrával és egy tervlappal.) Nagy 8-adr. év.
X. és 200 l. Ára 1 frt 50 kr.

TARTALOM: Előszó. Bevezetés. I. szakasz. Egy faiskola mun-
kái. I. Hogy fektődjék a faiskolának szánt hely s milyen legyen talaja? 2. A fa-
iskola nagysága, beosztása, elkészítése. 3. A földforgatásról
rigolozás. 4. Trágyakészítés. 5. Hogy szerzik a jó vadfát? 6. Hogy nővelik a jó vadfát? 7. Egy faiskola kellékei. 8. Előkészületek az oltvány s beállítására. 9. Mikor szedjünk oltó galyat? 10. Az oltvány vagy nemesítés módjai. A) Páro-
sítási módok. a) Egyszerű párosítás. b) Egyszerű nyelve-
zés. c) Kettős nyelvezés. d) Lapozás. e) Nyergelés. f) Kettős
nyergelés. g) Oldaloltás. h) Völgyelés. B) Nemesítésel-
hasítással. a) Feloldali hasítás. b) Egész hasítás. c) Hőj
alá oltás. C) A szemzésről. 11. Teendők a nemesítés első
évében. 12. Hogy nőveljünk lágymagvú gyümölcsoltványokat? a) Első év. b) Második év. c) Harmadik és negyedik év. d) Ötödik év. 13. Hogy nőveljünk fűl a csontárosokat? II. sza-
kasz. A lóborfa. (piramis) növeléséről. III. sza-
kasz. A gyümölcsfák ültetéséről. 1. Minő égalj alatt
és mily fekvésnél tenyész a gyümölcsfa legdusabban? Mily
talaj kell a gyümölcsfának? 2. A gödörkésítésről. 4. Ültetés
előtt. 5. Hogy kell ültetni a gyümölcsfát? 6. Az új gyümölcs-
későbbi kezeléséről. IV. szakasz. A metszésről. 1. A
metszés célja. 2. A fák rügyeiről. 3. Ágak, galyak. 4. A
gyümölcsrügyek és fészkek. 5. Tavaszai metszés. 6. A nyári
metszés. V. szakasz. Régi gyümölcsösök munkái.

1. A vén fák tisztogatásáról. 2. Hogyan kell a vén fát megifjítani? 3. A fák
trágyázásáról. 4. A terméketlen fákrol. 5. A fák betegségei. a) Perzsény. b) Rák.
c) Mézga. VI. szakasz. A fák ellenségeiről. A) Tavaszai ellensé-
gek. 1. Bimbófarkár. 2. Rezes eszelény. 3. Közönséges cserebogár. 4. Szörös és
kopott porodár. 5. Galagonya ököndék. 6. Gyűrűs Potrócz. 7. Sárgafajú gypjász.
B) Nyári ellenségek. 1. Csonti Velész. 2. Oltási Velész. 3. Alma Ilonca.
4. A korpárok. C) Őszi ellenségek. 1. Téli Törköny. 1. Nagyűtő Pogányka.
D) Téli ellenségek. VII. szakasz. Mily gyümölcsfajokat sza-
porítsunk? A) Almák. B) Körték. C) Szilvák. D) Kajsziak. E) Őszi barackok.
F) Cseresznyék, meggyek. VIII. szakasz. A bogáros gyümölcsösök mi-
veléséről. 1. Az egresről. 2. A veresszőlőről. 3. A málpákról. IX. szakasz.
A téli estélkre. 1. A fák legapróbb alkatrészeiről. 2. A fa szerkezetéről. 3.
Miből áll a fák hamva. 4. Hogy jut a táp a fába?
E műre feleslegessé tesz minden dícséretet azon elismerés, melyet a kor-
mány részéről nyert, ugyanis: a m. kir. oktatásügyrség az erd. gazdasági egyet.
előterjesztése folytán, a rendelkezése alatt álló ily czölű alaphól 400 — négyszáz
o. é. forintot utalványozott a boldogult KÓCSI KÁROLY özvegyének és árvának
azon érdem elismeréséül, melyet Kócsi Károly „Közégi Faiskola” műve megírása
és kiadása által a gazdasági ismeretek terén szerze magának.

Vidékre 1 frt 60 kr. utalvány általi beküldésnél
bérmentve

Stein János
könyv- és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

MAGYAR LEXIKON.
MEGJELEN FÜZETEK BEN.
Egy—egy kötet 10 füzetből áll.
Eddig már 20 füzet jelent meg
és folyvást kapható csupán
STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Stein János
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható:

**Az újonczozásra vonatkozó összes miniszteri rendeletek
gyűjteménye 1870—79.**

Összegejtötte és kiadja BONIS ISTVÁN Kolozsmegye főjegyzője.

Azon hiány — melyet a katonai rendelet szétzortósága
miatt, — a katonai ügyekkel foglalkozó tisztviselők és sorozó bizottsági
polgári elnökök éreznek, eléggé indokolja ezen gyűjtemény sajtó alá
bocsátását.

A 324 lapra terjedő n. 8-ad réti mű ára 2 forint, s folyvást
kapható STEIN JÁNOS könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Vidékre 2 frt 10 kr. utalvány általi beküldés-
nél bérmentve.

Egy hírhedt kalandor
a XVII. századból.
Regényes korrajz 3 kötetben. Írta JÓKAI MÓR.
Ára 3 frt.

Absolon papa.
Eredeti vigjáték 3 felvonásban.
Írta K. PAPP MIKLÓS. Ára frt 10 kr.

AZ ÖRDÖG BIBLIÁJA.
Eredeti népdrama 4 felvonásban.
Írta K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt 10 kr.